

Ehdotus
Käsittelijä

A 1943/UKK
Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta

Mietintö, joka koskee jäsenehdotusta globaaleista geopuistoista

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että selvitetään, miten ympäristökasvatuksen alalla voitaisiin tehdä yhteistyötä ja vahvistaa Global Geopark -verkostoa Pohjoismaissa. Painopisteenä tulee olla lasten ja nuorten kestävästä kehitystä ja luonnon arvoja koskevan osaamisen vahvistaminen.

Tausta

Luontomatkailu auttaa lisäämään ymmärrystä luonnon arvoista ja paikallisyhteiskunnan kestävästä kehittämisestä niin sosiaalisesta kuin taloudellisestakin näkökulmasta. Tätä ymmärrystä tulee edistää jo lapsuudesta alkaen, ja siksi on syytä lisätä koulujen välistä yhteistyötä ympäristökasvatuksen alalla Pohjoismaissa.

Geologia on yksi luontomatkailun kasvavista trendeistä, ja ns. geopuistojen suosio on kasvanut koko ajan. Geopuistojen tavoitteena on levittää tietoa geologiasta ja geologisista luontokohteista kertomalla geologian, biologian, ihmisen ja kulttuurihistorian välisestä yhteydestä. Tähän päästään kehittämällä alueiden taloutta kestävästi geomatkailun avulla. Suuri osa geopuistojen toiminnasta on suunnattu lapsille ja nuorille.

YK:n erityisjärjestö Unesco valitsee Global Geopark -kohteet, ja näitä voidaan verrata kansallispuistoihin ja Unescon maailmanperintökohteisiin, vaikka geopuistot eivät olekaan luonnonsuojelualueita. Tällä hetkellä Global Geopark -kohteita on 195 yhteensä 48 maassa. Ruotsissa ensimmäinen alue sai virallisen Global Geopark -statuksen hiljattain. Suomessa (4), Islannissa (2), Norjassa (4) ja Tanskassa (2) on ollut Global Geopark -kohteita jo aiemmin. Geopuistot tekevät yhteistyötä Global Geopark -verkostossa, jonka tarkoituksena on luoda yhteyksiä geopuistojen välille maailmanlaajuisesti.

Pohjoismailla on paljon voitettavaa, jos ne tekevät yhteistyötä ympäristökasvatuksen ja geopuistojen alalla. Yhdessä voimme saada pohjoismaisia alueita maailmankartalle ja lisätä ihmisen ja luonnon välistä yhteyttä.

Valiokunnan näkemykset

Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunta kannattaa sosiaalidemokraattisen ryhmän ehdotusta siitä, että Pohjoismaiden ministerineuvostoa suositetaan selvittämään, miten voitaisiin lisätä ympäristökasvatusalan yhteistyötä ja vahvistaa Global Geopark -verkostoa Pohjoismaissa.

Geopuistoista vastaavat organisaatiot välittävät tietoa geopuistojen merkityksestä ja auttavat meitä samalla tiedostamaan ja ymmärtämään edessämme olevia haasteita, kuten luonnonvarojen kestäväää käyttöä, ilmastonmuutoksen vaikutuksia yhteiskuntiimme tai sitä, miten voimme pienentää luonnonkatastrofien riskiä.

Viestintä auttaa geopuistojen lähistöllä asuvia tuntemaan ylpeyttä omasta paikallisympäristöstään ja mieltämään itsensä osaksi sitä. Geopuistot ovat geomatkailukohteita ja luovat siten myös edellytyksiä innovatiivisten elinkeinojen ja uusien työpaikkojen kehittämiseksi.

Alueen pyrkiessä osaksi Unescon Global Geopark -verkostoa on tärkeää noudattaa alhaalta ylöspäin etenevää strategiaa, niin että paikalliset ja alueelliset kansalaisyhteiskunnan ja poliittisen tason toimijat ovat mukana prosessin joka vaiheessa. Maanomistajat, paikallis- ja alueyhdistykset, oppilaitokset, matkailualan organisaatiot ja tarvittaessa myös alkuperäiskansojen järjestöt on syytä osallistaa hankkeeseen.

Geopuistoilla on erilaisia taustaorganisaatioita. Kyse voi olla esimerkiksi geopuiston alueella tai yhteydessä sijaitsevien kuntien yhteistyöstä tai itsenäisestä rahastosta, jonka hallituksessa kunta on edustettuna, kuten on toimittu tanskalaisen Oddsherredin geopuiston kohdalla. Puistoja ylläpidetään ja hoidetaan kuntien määrärahoilla ja ulkopuolisten rahastojen myöntämällä varoilla.

Geopuisto-ohjelma perustettiin Unescon alaisuuteen vuonna 2015. Kyse on siis verrattain uudesta konseptista, eivätkä geopuistot ole vielä yhtä tunnettuja kuin Unescon maailmanperintökohteet ja biosfäärialueet. Pohjoismaiden geopuistot tekevät epävirallista verkostoyhteistyötä. Jäsen ehdotuksen perimmäisenä tarkoituksena on selvittää, miten epävirallinen verkosto voisi tiivistää yhteistyötään ja vaihtaa tietoa esimerkiksi seuraavista aiheista:

- kouluille suunnatut kestävästä kehitystä ja geologiaa käsittelevät tiedotus- ja viestintäkampanjat
- geopuistojen lähiympäristössä sijaitsevien paikallisyhteisöjen osallistaminen
- geopuistojen merkitys kestävästä matkailun edistäjänä
- kansalliset ja kansainväliset markkinointikampanjat
- ulkoisen rahoituksen houkuttelevuus.

Raportti voitaisiin esitellä Global Geopark -verkoston kansainvälisessä konferenssissa tai verkoston jäseniksi pyrkiviä puistoja arvioivan Unesco Global Geoparks -neuvoston kokouksessa. Raportissa voidaan ehdottaa tiedonvälitykseen, osallistamiseen, kestävyys, viestintään ja rahoitukseen liittyviä pohjoismaisia ratkaisuja. Raportista olisi pohjoismaista hyötyä, ja se voisi saada osakseen myös kansainvälistä huomiota.

Ehdotuksen voidaan olettaa herättävän vastakaikua pohjoismaisen yhteistyön useilla eri sektoreilla, sillä se liittyy ympäristöön ja ilmastoon, kestävästä kehitykseen, kasvuun, ulkoiluun sekä koulutukseen ja tutkimukseen. Se edistää siten sekä ministerineuvoston tavoitetta monialaisen yhteistyön lisäämisestä että visiota Pohjolasta maailman kestävimänä alueena vuoteen 2030 mennessä.

Kööpenhaminassa 5. syyskuuta 2023

Camilla Gunell (ÅSD)
Henrik Møller (S)
Lars Mejern Larsson (S)
May Britt Lagesen (A)
Pinja Perholehto (sd.)
Brigitte Klinskov Jerkel (KF)
Marko Kilpi (kok.)
Noora Fagerström (kok.)

Ville Väyrynen (kok.)
Ulrica Liljeberg, (C)
Hafdís Hrönn Hafsteinsdóttir (Frfl)
Kathrine Kleveland (Sp)
Lotta Johnsson Fornarve (V)
Victoria Tiblom (SD)
Helge André Njåstad (FrP)